

**ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASÍ JOQARÍ BILIMLENDIRIW, ILIM HÁM
INNOVACIYALAR MINISTRILIGI**

**ÁJINIYAZ ATÍNDAGÍ NÓKIS MÁMLEKETLIK
PEDAGOGIKALÍQ INSTITUTÍ**

«Tastiyıqlayman»

Ájiniyaz atındaǵı NMPI rektori
w.w.a. K.Kadirov
Dizimge alındı № _____
« 29 » « 06 » 2024-jil

**«QARAQALPAQ TILI HÁM ÁDEBIYATÍN OQÍTÍW
TEXNOLOGIYALARÍ HÁM JOYBARLASTÍRÍW»
PÁNINIŃ OQÍW BAǴDARLAMASÍ**

Bilim tarawı: 100000 – Gumanitar
Tálim tarawı: 110000 –Pedagogika
Tálim baǵdarı 5111300 – Ana tili hám ádebiyatı
(Qaraqalpaq tili hám ádebiyatı)

Nókis – 2024

Pán /modul kodi	Oqıw jılı 2024-2025	Semestr 8	ECTS - Kreditler	
Pán /modul túri Tańlaw	Tálim tili Qaraqalpaq		Háptedegi sabaq saatları	
1	Pánniń atı	Auditoriya kónlikpesi (saat)	Óz betinshe tálim (saat)	Jámi júkleme (saat)
	Qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıw texnologiyaları hám joybarlastırıw	120	120	240
2	<p style="text-align: center;">I.Pánniń mazmunı</p> <p>Pándi oqıtıwdan maqset – talabalarǵa «Qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıw texnologiyaları hám joybarlastırıw» páni talabalardı teoriyalıq bilimler, ámeliy kónlikpeler, qaraqalpaq tili hám ádebiyatı páni boyınsha innovaciyalıq texnologiyalardıń ilimiy-teoriyalıq tiykarları, usıları, metodları qaraqalpaq tili hám ádebiyat sabaǵında interaktiv texnologiyalar úyreniw bolıp tabıladı. Bul boyınsha haqqında teoriyalıq bilim, kónlikpe hám túsiniqlerin rawajlandırıwdan ibarat.</p> <p>- Pánniń wazıypası – talabalarǵa pániniń maqseti, predmeti hám wazıypaları, pánniń rawajlanıw tariyxı, házirgi házirgi dáwirde ádebiyattı oqıtıwda innovaciyalıq texnologiyalar boyınsha teoriyalıq anıqlama hám qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda bilimlendiriwdiń innovaciyalıq texnologiyaları, ámelde jaqsı nátiyje beretuǵın zamanagóy texnologiyalardan paydalanıw metodların anıqlaw juwmaq shıǵarıwdı úyretiwden ibarat.</p> <p style="text-align: center;">II. Tiykargı teoriyalıq bólim: (Lekciya sabaqları)</p> <p style="text-align: center;">II.I. Pánniń mazmunına tómendegi temalar kiredi:</p> <p style="text-align: center;">1-Tema. Kirişiw. Pániniń maqseti hám wazıypaları. Oqıwshılarǵa bilim beriwdi rawajlandırıwda onıń roli</p> <p>Qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıwda innovaciyalıq texnologiyalar pánine kirisiw. Pánniń maqseti hám wazıypaları. «Qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıwda innovaciyalıq texnologiyalar» pániniń obykti, házirgi oqıtıw texnologiyasınıń tiykargı tendenciyaları hám de konceptual ózgeshelikleri haqqında maǵlıwmat. Qaraqalpaq tili hám ádebiyatınıń ulıwma bilim beriw sistemasında tutatuǵın ornı.</p> <p style="text-align: center;">2-tema. Oqıtıw texnologiyaları</p> <p>Texnologiya haqqında túsiniq. Oqıtıw texnologiyaları klassifikaciyası. Oqıtıw texnologiyalarınń túrleri.</p> <p style="text-align: center;">3-tema. Interaktiv metodlardıń ózgeshelikleri</p> <p>Qaraqalpaq tili hám ádebiyatı sabaqlarında interaktiv metodlardan</p>			

paydalanıw.

4-tema. Interaktiv metodlardıń túrleri

Aqılıy, hújim, klaster, zigzag, insert, Venn diagramması, dóńgelek stol, blic-soraw h.t.b.

5-tema. Qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıwdıń didaktikalıq principleri

Qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıwdıń forma hám usılları.

6-tema. Qaraqalpaq tili hám ádebiyatın oqıtıwda oqıwshılardıń biliw iskerligin jedellestiriw hám bilim nátiyjelerin arttırıwǵa járdem beretuǵın texnologiyalar toparı

7-tema. Didaktikalıq oyun texnologiyaları

Syujetli-rolı oyınlar, dóretiwshilik oyınlar, konferenciya, isbilermenler oyını, oyın shınıǵıwlar haqqında túsiniw.

8-tema. Mashqalalı bilim texnologiyası

Aqıl hújimi, pikir talası, mashqalalı lekciya, mashqalalı laboratoriya, mashqalalı ámeliy sabaq.

9-tema. Ámeliy sabaqlar hám olardı shólkemlestiriw usılları
Lingvistikalıq shınıǵıwlar, lingvistikalıq tallawlar. Fonetikalıq, leksikalıq, morfologiyalıq, sintaksislik tallawlar. Gáp dúzdiriw, tekst boyınsha islew metodları.

10-Tema. Innovacion tálim texnologiyasınıń mánis-mazmunı, teoriyası

Shaxsǵa baǵdarlangan tálim. Shaxsqa baǵdarlangan tálim túrleri, innovaciya, innovacion tálim, innovacion iskerlik, innovacion process, pedagogtıń tálim processine innovacion jantasıwı, pedagogda tálim processine innovacion jantasıwın támiyinlew, innovacion tálim texnologiyaları (TT), oqıw portfoliosı, «assessment» texnologiyası.

11-Tema. Modul tálimi tálim texnologiyaları

Modul, bólek, quramlı element, modul tálimi, modul tálimi texnologiyaları. Modul táliminiń áhmetli tárepleri. Shaxsǵa baǵdarlangan tálim túrleri arasında áhmiyetli orın tutup ǵalabalıq túrge kirip baratırǵan tálim – modul tálimi yaki modullı oqıtıw bolıp tabıladı. Ádebiyatı oqıtıwdı modul tálim texnologiyaları.

12-Tema. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda birge islesiw (sheriklik) tálim texnologiyaları

Birge islesiw tálimi hám birge islesiw (sheriklik) tálimi texnologiyalarınıń didaktikalıq áhmiyeti. Birge islesiw tálimi texnologiyalarınıń principleri, áhmiyetli belgileri hám elementleri. Tayanısh konspekt hám onı jetilistiriw texnologiyası. «Ajurlı arra» strategiyası.

13-Tema. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda interaktiv tálim texnologiyalarınan paydalanıw

Interaktiv tálim texnologiyalarınıń didaktik áhmiyeti. Interaktiv tálim metodları hám olardan paydalanıw usılları. Interaktiv tálimge tán belgiler, interaktiv tálim principleri. **Interaktiv metodlar:** «Keys-stadi» (yaki «Oqıw keysleri»), «Blic-soraw», «Modellestiriw», «Dóretiwshilik jumıs»,

«Múnásibet», «Reje», «Sáwbet». **Strategiyalar:** «Aqılıy hújim», «Bumerang», «Galereya», «Zig-zag», «Rotaciya». **Grafikalıq organayzerlar:** «Balıq skeleti», «BBB», «Konceptual keste», «Venn diagramması», «Insert», «Klaster».

14-Tema. Aralıqtan hám kompyuter tálimi texnologiyaları

Aralıqtan oqıtıwdıń áhmiyeti. Jetekshi shet el mámleketlerinde qollanılatuǵın aralıqtan oqıtıw modelleri. Aralıqtan oqıtıw tálimi principi. Aralıqtan oqıtıw tálimin shólkemlestiriw basqışları. Kompyuter tálimi áhmiyeti hám kompyuter tálimi texnologiyaları.

15-Tema: Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda mashqalalı tálim texnologiyaları

Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda mashqalalı tálimniń didaktikalıq áhmiyeti. Mashqalalı tálim texnologiyaları. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda keys-stadi texnologiyası.

16-Tema: Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda joybarlastırıw tálim texnologiyaları

Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda proektlestiriw (joybarlastırıw) táliminiń didaktikalıq áhmiyeti. Bilimlendiriw sistemasın, bilim beriwdi proektlestiriw (joybarlastırıw). Modellestiriw. Oqıtıw proektleri (joybarları)

17-Tema. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda oynı texnologiyaları

Oynı texnologiyalarınıń áhmiyeti hám zamanagóy oqıtıwdaǵı ornı. Oynı texnologiyalarınıń túrleri.

18-Tema: Individual, dástúriy hám ózbetinshi tálim texnologiyaları

Individual tálimniń áhmiyeti hám texnologiyaları. Individual tálim texnologiyaları. Dástúriy tálimniń áhmiyeti hám imkaniyatları. Dástúriy tálim texnologiyaları. Ózbetinshe tálimniń didaktik imkaniyatları hám hám texnologiyaları.

3

III. Seminar sabaqları boynsha kórsetpe hám usınıslar

3.1. Seminar sabaqları ushın tómenдеgi temalar usınıs etiledi:

1. Venn diagramması metodu boyınsha sabaqqa texnologiyalıq karta dúziw.
2. Dóngelek stol metodu boyınsha sabaqqa texnologiyalıq karta dúziw.
3. Blic-soraw metodu boyınsha sabaqqa texnologiyalıq karta dúziw.
4. Qara qutı metodu boyınsha sabaqqa texnologiyalıq karta dúziw.
5. Berilgen ádebiyatlar tiykarında konspekt alıw, prezentaciya islew. (Allaniyazova Sh., Táńirbergenov J. Qaraqalpaq tilin woqıtıwda innovaciyalıq texnologiyalar).
6. Berilgen ádebiyatlar tiykarında konspekt alıw, prezentaciya islew (Pirniyazova A., Shınnazarova S. Házirgi ádebiy til (leksikologiya)di

	<p>oqitwda innovatsiyalıq usullar. Toshkent: Tafakkur qanoti, 2020.</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Berilgen ádebiyatlar tiykarında konspekt alıw, prezentatsiya islew (Pirniyazova A. Qaraqalpaq tilin oqitwda pedagogikalıq texnologialardan paydalanıw. No'kis, 2009). 8. Syujetli-rolı oyınlar tiykarında texnologiyalıq karta dúziw. 9. Qaraqalpaq ádebiyatın oqitwda innovatsiyalıq texnologiyanıń áhmiyeti 10. Qaraqalpaq ádebiyatın oqitwda «Modul tálimi» texnologiyasın qollanıw usılları 11. Qaraqalpaq ádebiyatın oqitwda “Ajurlı arra” strategiyası» texnologiyasınan paydalanıw 12. Qaraqalpaq ádebiyatın oqitwda “Bumerang” hám “Galereya” sıyaqlı strategiyalı texnologiyalardı qollanıw usılları 13. Dóretiwshilik oyınlar tiykarında texnologiyalıq karta dúziw 14. Qaraqalpaq ádebiyatın oqitwda “Qararlar shejiresi” strategiyası (“Qarar qabil etiw texnologiyası”) usılınan paydalanıw 15. Konferentsiya sabağı tiykarında texnologiyalıq karta dúziw 16. Dóretiwshilik joybar joybar boyınsha slayd islew, prezentatsiya 17. Modulli bilim beriw texnologiyaları boyınsha slayd islew prezentatsiya
4	<p style="text-align: center;">IV. Ámeliy sabaqları boyınsha kórsetpe hám usınıslar</p> <p style="text-align: center;">4.1. Ámeliy sabaqları ushın tómendegi temalar usınıs etiledi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Qaraqalpaq tiliniń fonetikasın oqitwda innovatsiyalıq texnologiyadan paydalanıw. Materiallardı, innovatsiyalıq texnologiyalardı tayarlaw, sabaqtıń texnologiyalıq kartasın dúziw. 2. Qaraqalpaq tiliniń leksikasın oqitwda innovatsiyalıq texnologiyalardan paydalanıwda texnologiyalıq karta dúziw. 3. Qaraqalpaq tiliniń frazeologiyasın oqitwda innovatsiyalıq texnologiyalardan paydalanıwda texnologiyalıq karta dúziw. 4. Leksikografiyanı oqitw. Sózlikler menen islesiwdi úyretiw. Innovatsiyalıq texnologiyalar. 5. Qaraqalpaq tiliniń morfologiyasın oqitwda innovatsiyalıq texnologiyalardı paydalanıw, sabaq formaların tayarlaw. 6. Qaraqalpaq tiliniń sintaksisin oqitwda innovatsiyalıq texnologiyalar boyınsha jobalar tayarlaw. 7. Qaraqalpaq tiliniń jay gáp, qospa gáp sintaksisin oqitwda innovatsiyalıq texnologiyalardan paydalanıw. 8. Qaraqalpaq tiliniń stilistikasın oqitwda qollanılatuǵın innovatsiyalıq usıllar. Qaraqalpaq tilindegi orfografiyalıq qaǵıydalardı oqitwda qollanılatuǵın innovatsiyalıq usıllar. 9. Qaraqalpaq tilindegi irkilis belgilerin oqitwda qollanılatuǵın innovatsiyalıq usıllar. 10. Qaraqalpaq tilin oqitwda «Aqiliy hújim» usilin paydalanıw, texnologiyalıq karta dúziw. 11. Qaraqalpaq tilin oqitwda «Grafikalıq organayzer» usılların paydalanıw, texnologiyalıq karta dúziw 12. Klaster metodi boyınsha sabaqqa texnologiyalıq karta dúziw.

	<p>13. Insert metodu boyınsha sabaqqa texnologiyalıq karta dúziw.</p> <p>14. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda innovaciyalıq texnologiyalardı paydalanıw</p> <p>15. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda interaktiv texnologiyalardı qollanıw usılları</p> <p>16. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda “Venn diagramması” metodın qollanıw usılları</p> <p>17. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda «Aqılıy hújim» usılanan paydalanıw</p> <p>18. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda “Debat” metodınan paydalanıw</p> <p>19. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda oyın texnologiyaları</p> <p>20. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda modellestiriw hám joybarlastırıw</p> <p>21. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda ózbetinshe tálimniń áhmiyeti</p> <p>22. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda “Blic-soraw” metodınan paydalanıw</p> <p>23. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda “Insert” hám “Klaster” usılanan paydalanıw</p> <p>24. Qaraqalpaq ádebiyatı kabinetin zamanagóy talaplar tiykarında tayarlaw</p> <p>25. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda mashqalalı tálimnen paydalanıw</p>
5	<p style="text-align: center;">V. Ózbetinshe jumıslar</p> <p style="text-align: center;">5.1. Ózbetinshe jumıs ushın usınıs etiletuǵın temalar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Seminar shınıǵıwlarǵa tayarlıq kóriw hám úy jumısların orınlaw 2. Máseleler (kazu)lar dúziw 3. Berilgen dáreklerdi awdarma islew 4. Pán boyınsha belgilengen bir tema boyınsha esse jazıw 5. Ilimiy konferenciyaǵa tezis tayarlaw 6. Berilgen tema boyınsha referat jumısın tayarlaw
6	<p style="text-align: center;">VI. Pándi oqıtıwdıń nátiyjeleri (qalıplesetuǵın kompetenciylar)</p> <p style="text-align: center;">Pándi ózlestiriw nátiyjesinde talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pán pedagogikalıq institutniń magistratura basqıshınıń qaraqalpaq tili hám ádebiyatı qanıgeleriniń 4-kurs studentlerine arnalǵan bolıp, 8-semestrde ótiledi. Onda oqıtıwdıń innovaciyalıq texnologiyaları boyınsha <i>bilimlerge iye bolıwı kerek;</i> - talabalardı obraz teoriiyası tariyxı menen tanıstırıw, usı dáwirde payda bolǵan kórkem shıǵarmalardı tańlap alıw hám olardı ilimiy teoriyalıq, kórkem-estetikalıq kózqarastan elekten ótkeriw, kórkemlik dárejesi joqarı shıǵarmalardıń jas áwladtıń gózzallıq sezimin oyatıwı hám hár tárepleme rawajlanıp jetiliskeń insandı tárbiyalawǵa
7	<p>VII. Tálim texnologiyaları hám metodları:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lekciylar; - interaktiv metodlar, keys-stadiler; - seminarlar (logikalıq pikirlew, tez soraw-juwaplar); - toparlarda islew; - prezentaciya islew; - individual proektler;

	- jámaát bolıp islew hám qorgaw ushin proektler;
7	<p>VIII. Kreditlerdi alıw ushin talaplar: Sabaqtıń tiyisli hám metodikalıq túsıniklerin tolıq ózlestiriw, sabaq náriyjelerin tuwrı júzege shıǵarıp biliw, úyreniletuǵın hádiyseler haqqında ózbetinshe pikir júritiw hám kúndelik, aralıq baqlawlar formasında wazıypa hám tapsırmalardı orınlaw, baqlaw ushin jazba tapsırmalardı tapsırıw.</p>
8	<p style="text-align: center;">Tiykarǵı ádebiyatlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Oshilov M. Yangi pedagogik texnologiyalar. Qarshi. 2000. 2. Klarin M.B. Pedagogisheskaya texnologiya b ushebnom protsess. Moskva., Znaniya. 2004. 3. Yuldoshev J. F., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiya asoslari. Toshkent., O'qtuvshi. 2004. 4. Pirniyazova A.K. Qaraqalpaq tilin oqıtıw texnologiyaları hám joybarlastırıw. Nókis: «AVANGARD-BASPA», 2022. 5. Azizxojaeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: 2006. 6. Tojiev M., Ziyamuxamedov B., Oralova M. Pedagogik texnologiya va pedagogic mahorat fanining óquv mashg'ulotlarini loyihalash. Toshkent: Tafakkur-bóstoni, 2012. 7. Pirniyazova A., Shınnazarova S. Házirgi ádebiy til (leksikologiya)di oqıtıwda innovaciyalıq usıllar. Toshkent: Tafakkur qanoti, 2020. <p style="text-align: center;">Qosımsha ádebiyatlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tulmanova N. Adabiyot darslarda ilgor texnologiyalaridan foydalanish. Toshkent., PTM. 2003. 2. Tolipov O'.Q., Usmonboboeva M.X. Pedagogik texnologiya asoslari. Toshkent. PTM. 2003. 3. Sultonov B., Tilegenov A., Boynazorov F. Yangi pedagogik texnologiya asoslari. Toshkent. Falsafa va huquq instituti náshriyot. 2007. 4. Paxratdinov Á. Pedtexnologiya tiykarlari. Nókis. «Qaraqalpaqstan». 2009 5. Allaniyazova Sh., Táńirbergenov J. Qaraqalpaq tilin woqıtıwda innovaciyalıq texnologiyalar. Nókis: Bilim, 2015 6. Qutlmuratov B., Kenjebaeva T. Qaraqalpaq tili morfologiyasın oqıtıw usılları. - Nókis: 1996. 7. Ishmammedov R., Abduqadirov A., Pardaev A. Talimda innovacion texnologiyalar. –Toshkent: 2009. 8. Pirniyazova A. Qaraqalpaq tilin oqıtıwda pedagogikalıq texnologialardan paydalaniw. No'kis, 2009 <p style="text-align: center;">Internet saytları</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.tdpu.uz 2. www.pedagog.uz 3. www.ziyonet.uz 4. www.edu.uz
10	Ájiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogikalıq institutında islep shıǵılǵan

	hám tastıyıqlanǵan.
11	Pán/modul ushın juwapker: A.Pirniyazova- Ájiniyaz atındaǵı NMPI Qaraqalpaq tili kafedrası professorı, filologiya ilimleriniń doktorı (DSc) K.Matimov – Ájiniyaz atındaǵı NMPI Qaraqalpaq ádebiyatı kafedrası oqıtıwshısı, filologiya ilimleri boyınsha filosofiya doktorı (PhD)
12	Pikir bildiriwshiler: Sh.Allaniyazova - Berdaq atındaǵı QMU Qaraqalpaq tili kafedrası docenti, filologiya ilimleri kandidatı N.Aytmuratova – Nókis qalası 1-sanlı mektep oqıtıwshısı